

COMMISSIE ZORGVULDIG BESTUUR

CZB/V/KSO/2004/84

BETREFT: Secundair onderwijs: Bijdrageregeling voor organisatiekosten.

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangstdatum: 07.12.2004

1.2 Verzoeker

ouder van een leerling

1.3 Antwoordende partij

directeur, Vrij Technisch Instituut
Schoolbestuur

1.4 CZB

- Een fax werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 7 december 2004.
- Bij brief van 13 december 2004 werd verzoeker en schoolbestuur geïnformeerd over de zittingsdag.
- Een brief werd ontvangen op het secretariaat van de Commissie zorgvuldig bestuur op 31 januari 2005 van de antwoordende partij.

2. STANDPUNTEN VRAGENDE PARTIJ

Een ouder stelt zich vragen bij de bijdrageregeling van de school: deelname in organisatiekosten (25 euro). Deze organisatiekosten worden als volgt omschreven:

Een gedeelte van de kostprijs van onder meer:

De fotokopieën gemaakt voor examens, toetsen.

Uitnodigingen voor oudercontacten.

Studiereizen,...

Gebruik van het internet.

Gebruik van de mediatheek-bibliotheek.

Kosten rond de administratie 'einde schooljaar'

Rapporten.

Telefoongesprekken (vb. leerling-ouder; leerkracht-ouder; leerling-hulpverlener;...

Kosten gemaakt voor het meegeven en/of opsturen van folders en informatie allerlei.

Gebruik van specifiek patrimonium.

Voor de eerste graad komt daar ook nog de huur, de onkosten en de administratie van de sleutels bij van de individuele kastjes, de opbergkastjes en de kleedkastjes.

De ouder stelt dat er door haar zoon van internet en bibliotheek/mediatheek zelfs geen gebruik werd gemaakt.

3. STANDPUNTEN ANTWOORDENDE PARTIJ

De organisatiekost van het huidig TSO-BSO onderwijs (nijverheidsonderwijs) in verhouding tot de werkmiddelen genoodzaakt de school bepaalde kosten door te rekenen naar ouders. De school stelt dat de individuele kosten naar leerlingen toe steeds hoger ligt dan de gevraagde 25 euro. Het is ook niet de bedoeling de kosten ten volle door te rekenen.

Het is de bedoeling een bijdrage, een deelname, in de kosten vragen.

Daarenboven is deze materie vooraf besproken met het oudercomité en de participatieraad die beiden gunstig advies gaven. Verder heeft de school zoals wettelijk voorzien per opleiding en leerjaar de lijst van de kosten in bijlage van het schoolreglement ter beschikking gehouden.

Tevens draagt de school sinds tientallen jaren zorg voor minder begoeede leerlingen door financiële tussenkomsten vanuit het socio-cultureel fonds. Dit fonds vergaart zijn middelen door activiteiten als schooltoneel, infodaginkomsten en andere parascolaire activiteiten.

4. ZITTING VAN DE COMMISSIE

4.1 Datum en uur

14 februari 2005, 12.30u.

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs, centra voor leerlingenbegeleiding

4.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 27/09/2002 betreffende de Commissie zorgvuldig bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Ernest Duys, voorzitter.

Walter Cools, Nele Willems, Raf Verstegen, Ann Beckers.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Geen.

5. ADVIES VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966. Artikel 13. De Lid-Staten maken het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk.

* Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989. Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen voor ieder kind, beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

* Grondwet. Artikel 24 bepaalt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is tot het einde van de leerplicht (basis- en secundair onderwijs).

* Wet van 29 mei 1959 betreffende wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving. Artikel 25.

De kosten van het onderwijs, verstrekt in de inrichtingen of afdelingen voor onderwijs, tot stand gekomen door openbare of private personen, vallen ten laste van de schoolbesturen. Aan de inrichtingen en afdelingen van inrichtingen voor basis-, secundair-, normaal-, technisch- en kunstonderwijs die aan de voorwaarden voldoen, verleent de Staat weddentoelagen en werkingstoelagen.

* 13 juli 2001 - Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek

In het door de Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt schriftelijk aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen meegedeeld.

* Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende het zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.

5.2 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

5.3 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

5.4 Advies

Internationale verdragen, de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Er kan een bijdrage gevraagd worden aan de ouders, mits de regeling gevolgd wordt inzake participatie en informatie.

In zijn arrest 28/92 van 2 april 1992 heeft het Arbitragehof de tweedeling binnen het leerplichtonderwijs aanvaard: enerzijds kosteloze toegang voor het leerplichtonderwijs waarbij rechtstreekse of onrechtstreekse schoolgelden geen beperking mogen vormen en anderzijds het vragen van een bijdrage voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten, zonder dat deze de kosten van noodzakelijke en geleverde goederen of prestaties mag overschrijden.

De conclusie is dat er in het secundair onderwijs geen kosteloosheid bestaat, enkel kosteloze toegang. Voor onderwijsactiviteiten mogen aan ouders en meerderjarige leerlingen bepaalde kosten worden doorgerekend. Het is evident dat het om effectieve, aantoonbare en verantwoorde kosten van goederen en diensten moet gaan die in evenwichtige verhouding staan tot de eigenheid en de doelgroep van het secundair onderwijs.

Bijdrageregeling

De Commissie stelt vast dat de ouders blijkbaar bij de start van het schooljaar geen informatie hebben over ofwel de bijdrage van 25 euro ofwel over de kosten die beantwoorden aan deze bijdrage.

De onderwijsregelgeving bepaalt evenwel dat het schoolbestuur na advies van de participatieorganen de bijdrageregeling schriftelijk meedeelt met een duidelijk en volledig overzicht van de kosten. De bijdrageregeling krijgen de ouders bij de inschrijving mee, ten laatste bij de start van een schooljaar. Het is daarbij de bedoeling van de bijdrageregeling dat ouders vóór de start van het schooljaar een duidelijk zicht hebben op de kost die het nieuwe schooljaar meebrengt.

De Commissie is van oordeel dat de school er dient over te waken dat er verder voldoende communicatie is over de concrete bijdrageregeling. Ouders krijgen de mogelijkheid om op aanvraag alle mogelijke details van allerhande kosten en rekeningen te bekomen. Het is redelijk dat de school zelf niet het initiatief neemt om voor alle leerlingen de bewijsstukken van uitgaven voor te leggen. Ouders en school moeten voldoende met elkaar communiceren zodat een volledig inzicht kan bekomen worden aangaande schoolrekeningen, zij het voor de details op verzoek van de ouders.

Onderwijsmateriaal en aankoop gereedschap

Een aantal kosten (kopieën voor het onderwijsprogramma, studiereizen, toetsen, rapport, e.a.) hebben te maken met leren en opvoeden binnen het noodzakelijke onderwijsprogramma.

Hiervoor mag een bijdrage gevraagd worden aan de ouders. Het gaat om een bijdrage voor een duidelijk individualiseerbare dienst of goed voor een bepaalde leerling.

De Commissie is van oordeel dat aan de ouders geen willekeurige bijdrage mag gevraagd worden. Het aanrekenen van kosten in de bijdrage dient reëel te zijn: enerzijds in overeenstemming met de door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds voor goederen of diensten waarvan de betrokken leerling gebruik heeft gemaakt.

Gebruik van duurzame leermiddelen (bibliotheek, mediatheek)

De Commissie wijst onder andere op de adviezen CZB/V/KSO/2004/70 van 6 september 2004 (bijdrage gereedschap en machines), CZB/V/KSO/2004/77 van 4 oktober 2004 (bijdrage voor leermiddelen) en CZB/KSO/2004/80 van 6 december 2004 (bijdrage en gebruik van leermiddelen).

Een reële bijdrage is verantwoord bij leermiddelen (kopieën, boeken) die individueel aan de leerlingen ter beschikking worden gesteld ofwel via verkoop of via verhuur. Het zijn goederen of diensten van beperkte waarde die omwille van de eenvormigheid, de prijskorting en de snelle opstart van het schooljaar globaal in één keer ter beschikking gehouden worden waar nodig. Het is wel zo dat de bijdrage geen direct of indirect inschrijvingsgeld mag vormen en ze best aanleunt bij de aanschafprijs of een gedeelte ervan.

De Commissie is van oordeel dat een individuele bijdrage voor duurzame leermiddelen (piano, bibliotheek, internet, mediatheek, e.a.) die voor een globaal gebruik bestemd zijn en binnen het patrimonium van de school blijven, een indirect inschrijvingsgeld kan vormen. Daarbij komt dat dergelijke bijdrage geen direct verband heeft met een duidelijk individualiseerbare dienstverlening van de school, omdat leerlingen van diverse afdelingen op een variabele wijze gebruik maken van bijvoorbeeld, het internet of de bibliotheek. Ouders kunnen dan ook niet verplicht worden om een bijdrage te betalen voor het gebruik van o.a. de bibliotheek voor het noodzakelijke onderwijsprogramma van een leerling.

Forfaitaire kosten

Daarnaast kijkt de Commissie na of er een verband is tussen enerzijds de individuele dienstverlening aan een leerling in een bepaalde groep en de verschillende soorten bijdragen. Zij neemt aan dat een term als 'forfait' voor kosten gemaakt voor één bepaalde leerling onduidelijkheid kan scheppen ten aanzien van de ouders.

In dit verband wordt niet aanvaard dat het schoolbestuur een algemeen bijdrageforfait voor organisatiekosten aan de ouders aanrekent.

Een beperkt reëel forfait per soort kostenpost (boeken, materiaal, ...) is omwille van administratieve verwerkingen wel aanvaardbaar.

Het is wel noodzakelijk dat het voor alle ouders duidelijk is welke verscheidene soorten kosten precies in het forfait zitten, o.a. via de bijdrageregeling die in de aanvang van het schooljaar verspreid wordt.

De Commissie stelt in dit dossier vast dat door het schoolbestuur een forfait wordt ingesteld voor organisatie van het onderwijs.

Het is onduidelijk of het forfait van 25 euro voor een bepaalde leerling in de betrokken afdeling overeenstemt met het gebruik dat hij maakt van goederen en diensten van de school. Het is onduidelijk of het forfait van 25 euro niet bepaalde kosten (gebruik specifiek

patrimonium, niet individualiseerbaar duurzaam leermiddelgebruik e.a.) bevat die ten laste zijn van het werkingsbudget van de school en niet in de bijdrageregeling kunnen worden opgenomen.

Communicatie met ouders

De Commissie stelt vast dat een aantal uitgaven in verband met de communicatie tussen school en ouders (uitnodiging oudercontacten, kosten administratie, folders) opgenomen staan in de forfaitaire bijdrage. Het gaat om kosten die tot de basiswerking op organisatorisch vlak van een school moeten gerekend worden.

De aandacht wordt gevestigd op artikel 25 van de schoolpactwet van 29 mei 1959 dat nog geldig is voor het secundair onderwijs. De kosten van het organiseren van onderwijs zijn ten laste van het schoolbestuur. De overheid komt wel tussen in die kosten door een werkingsbudget (dotatie) toe te kennen. Kosten die gemaakt worden voor de basiswerking van een school dienen dan ook gedragen te worden door het schoolbestuur.

Oudervereniging

De Commissie herneemt haar standpunt dat een door de ouders te betalen bijdrage voor een oudercomité geen of slechts een beperkt verband kan hebben met de kosten voor onderwijs van één bepaalde leerling. De werking van een oudercomité is gericht naar de volledige school en kan dus de effectieve onderwijskost voor één bepaalde leerling verhogen zonder dat er een product of dienstverlening aan beantwoordt.

Na raadpleging van de voorziene participatieorganen kan een schoolbestuur op vrijwillige basis een reële bijdrage vragen voor de werking van een oudercomité.

De Commissie komt tot het volgende advies:

De Commissie vraagt het schoolbestuur een inspanning te leveren om steeds op voorhand de bijdrageregeling te bezorgen met de verschillende soorten kosten.

De Commissie stelt dat een schoolbestuur in het secundair onderwijs aan leerlingen een reële bijdrage kan vragen voor de verkoop of verhuur van individualiseerbare leermiddelen die gebruikt wordt in het noodzakelijke onderwijsprogramma.

De Commissie is van oordeel dat voor duurzame leermiddelen binnen het noodzakelijke onderwijsprogramma, administratie en communicatie met de ouders, het schoolbestuur een werkingsbudget ontvangt van de overheid en dat een bijdrage voor organisatie van de school een indirect inschrijvingsgeld zou kunnen vormen.

De Commissie laat enkel een forfaitaire bijdrage toe voor deeltkosten waardoor er meer overeenstemming is met de kosten voor een bepaalde leerling of voor een bepaald leerjaar en voor zover er hierover duidelijke communicatie is met de ouders.

Brussel, 14 februari 2005

Willy Van Belleghem
Secretaris

Ernest Duys
Voorzitter